

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Bogdan Teodorescu

ISTORIE

Manual pentru clasa a IV-a

CORINT

Redactare: **G. Moldoveanu**
Cartografie: **Petruța Șerban**
Coperta: **Valeria Moldovan**
Tehnoredactare computerizată:
Corina Roncea

Manualul a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3463 din 22 martie 2006.

Date despre autor:

Prof. gr. I dr. Bogdan Teodorescu

Doctor în istorie (1984). Profesor la Liceul Teoretic „Victor Babeș” din București. Inspector de specialitate în MEN (1991-1998) și, din 1991, membru al Comisiei Naționale de Istorie. Secretar general (din 1991) al Societății de Științe Istorice din România. A publicat studii de istorie medie românească și de metodica predării istoriei. Coautor la manuale de istorie pentru clasele a IV-a, a VI-a, a VIII-a, a IX-a, a X-a, a XI-a și a XII-a.

Referenți:

Prof. gr. I Mihai Stamatescu,

Liceul Teoretic „Traian Lalescu” din Orșova

Inst. gr. I Popa Mariana,

Școala Generală nr. 62 din București

Editura CORINT

Redacția și administrația:

Str. Mihai Eminescu nr. 54 A,
sector 1, București
Tel.: 319.47.97; tel./fax: 319.48.20

Difuzarea:

Str. Teodosie Rudeanu nr. 21,
sector 1, București
Tel.: 222.19.49; 223.19.28;
fax: 222.71.78
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazin virtual:
www.edituracorint.ro

Tiparul executat la:
FED PRINT S.A.
2006

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TEODORESCU, BOGDAN

Istorie: manual pentru clasa a IV-a / Bogdan Teodorescu. -

București : Corint, 2006

ISBN (10) 973-653-901-6;

ISBN (13) 978-973-653-901-5

94(498)(075.33)

ISBN (10) 973-653-901-6;

ISBN (13) 978-973-653-901-5

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii CORINT,
parte componentă a GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi în lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

.....

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

.....

Cuvânt înainte către învățători

„File de istorie”, tapiserie
de Liana și Gheorghe Șaru
(fragment)

Stimați colegi,

Manualele pe care le aveți la dispoziție în ultimii ani sunt rezultatul unui proces îndelungat și complex, în care au fost însumate numeroase încercări și experimente subordonate dezideratului ridicării învățământului românesc la standarde europene.

Așa s-au petrecut lucrurile și în ceea ce privește disciplina ISTORIE. Ați consultat, desigur, programa pentru clasa a IV-a și ați constatat că, în ceea ce privește conținuturile învățării, lipsesc temele, altădată atât de bine determinate, și că locul lor a fost luat de o sumă de cuvinte-cheie, care urmează, de altfel, drumul în viață și în cunoaștere al fiecăruia dintre noi, ca un minunat spațiu de cercuri concentrice sau care se intersectează: familia, comunitatea, țara, lumea, prezentul, trecutul și viitorul. Pentru ca elevii noștri să le înțeleagă, trebuie să folosim faptele exemplare ale istoriei, învățându-i astfel să deosebească binele de rău, adevărul de minciună, lucrul în folos propriu de munca pentru ceilalți, precum și respectul de sine însuși, recunoașterea onestă a meritelor oricui și câte și mai câte.

Tocmai de aceea, personalitățile trecutului sunt prezentate în manual prin ceea ce au mai semnificativ, locurile și monumentele ca un elogiu adus lucrării infinite a oamenilor, iar marii călători pentru curajul de a porni spre orizonturi noi, care în timp au schimbat lumea. A rezultat un text pe care l-am însoțit, în limita spațiului disponibil, cu termeni care să configureze vocabularul disciplinei, cu succinte cronologii care să așeze în timp oamenii și faptele, cu hărți care să ne poziționeze corect în spațiu. Toate laolaltă și-au găsit reflectarea în sarcinile didactice pe care sper să le puteți folosi într-o cât mai apropiată concordanță cu obiectivele generale ale programei, atât pentru lucrul individual, cât și pentru activitățile în grup.

Sper din toată inima că, folosind acest manual, veți simți că este gândit ca un instrument de lucru care să vă aparțină. La urma urmelor, el chiar vă aparține, în măsura în care veți urmări obiectivele generale și de referință ale programei, veți face o selecție a textelor și a sarcinilor didactice potrivită cu preferințele și cu gradul de pregătire a elevilor, iar aceștia vor atinge în momentul recapitulărilor și evaluărilor nivelul de cunoștințe și de deprinderi propus. Sunt convins că, dincolo de stângăciile și ezitățile inerente ale celui ce a scris acest manual, veți reuși să-l folosiți cu succesul pe care îl meritați!

Autorul

Cuvânt înainte către elevi

Dragi elevi,

Astăzi, în prima zi de școală, ați găsit pe bancă, alături de celelalte manuale, un manual nou, cu coperte strălucitoare, și i-ați citit titlul, nu în întregime necunoscut: ISTORIA.

V-ați întreat, desigur, care este înțelesul acestui cuvânt și ați încercat să aflați răspunsul. Nimic mai ușor, nimic mai greu.

Viața de fiecare zi, timpul petrecut la școală, orele de joacă sau cele în care ne aflăm în preajma părinților sau bunicii constituie pentru noi propria noastră ISTORIE.

Dar ISTORIE este și viața comunității din care facem parte — satul sau orașul în care locuim, precum și țara căreia îi aparținem și ale cărei frumuseți le descoperim cu bucurie în timpul vacanțelor.

Trăim pretutindeni printre oameni și e firesc să ne întrebăm: ce ne apropie de ei? Mai întâi, limba în care ne înțelegem unii cu ceilalți de multă vreme. Apoi, dorința de a trăi și de a fi liberi. Am învățat demult, ca popor, că nimic nu ne cade din cer și că, dacă vrem să avem un acoperiș sigur deasupra capului și să punem pe masă cele de trebuință, trebuie să muncim împreună. Și tot împreună am învățat să apărăm de cotropitori pământul pe care ni l-a lăsat Dumnezeu, să mânuim la fel de bine și plugul, și sabia. Am trăit, am muncit și am luptat alături de toți cei care s-au așezat lângă noi cu dorința de pace și de mai bine.

Cu toții vrem astăzi să fim parte a unei lumi noi, liberă, puternică, îmbelșugată, lume care dorim să fie EUROPA UNITĂ.

Întorcându-ne, deci, la întrebarea de la început, ISTORIA ne ajută să știm **cine suntem**, urmărindu-ne viața din familia în care ne-am născut, în comunitatea în care trăim, în lumea cu care împărtășim aceleași dorințe. Apoi ne lămurește **de unde venim**, altfel spus, care a fost drumul semenilor noștri din trecut spre prezent, ce fapte și personalități ne-au ajutat să fim ceea ce suntem astăzi și, în sfârșit, să știm **spre ce ne îndreptăm**, adică ce viitor ne dorim și ce vom lăsa moștenire urmașilor.

Pe drumul pe care îl vom parcurge împreună de-a lungul paginilor acestui manual ne va însoți un elev de vârsta voastră, Călin, dornic să știe cât mai multe și să vă împărtășească și vouă ceea ce știe. De la el veți afla cum a descoperit ISTORIA, mai întâi în familie și în comunitatea în care trăiește, apoi în muzee și în cărțile pe care le citește cu pasiune. Sper că vă veți împrieteni în scurt timp și că nu veți avea de ce să fiți îngrijorați dacă doamna învățătoare o să vă ceară și vouă să priviți cu același interes ca și el orele când veți fi împreună.

„Pământul copiilor”,
pictură de Brăduț Covaliu

Toamna, în parc

Pentru a înțelege textul lecțiilor din acest manual, este necesar, pentru început, să cunoașteți semnificația fiecărui cuvânt, iar atunci când nu o știți să folosiți glosarul de termeni sau să îi întrebați pe învățător ori pe părinți. Este bine ca de pe acum să învățați să folosiți dicționare ale limbii române, unde, în ordine alfabetică, veți găsi toate cuvintele pe care vreți să le înțelegeți.

Apoi, important este să rețineți conținutul textului. Întrebările ajutătoare, pe care le veți afla în fiecare lecție și la care puteți răspunde singuri sau în grupe de lucru, vă vor îndruma corespunzător. Folosind cuvintele noi, elementele de conținut sugerate de întrebări și ideile principale din rubrica „Nu uitați!”, veți învăța treptat să povestiți evenimente istorice și biografii de mari personalități sau să descrieți monumente istorice.

- Cereți părinților certificatul vostru de naștere. Rețineți informațiile care vă deosebesc de ceilalți (data nașterii, locul, părinții etc.).

Familia. Istoricul familiei

Ne întâlnim adeseori, pe stradă sau când suntem la joacă în parc, cu oameni care, dintr-un motiv sau altul, ne rețin atenția. Nu știm nimic despre ei, în afară de faptul că nici unul nu se aseamănă cu celălalt. Sunt tineri și bătrâni, bărbați, femei și copii și, bineînțeles, poartă fiecare alt nume.

Ne deosebim deci, în primul rând, pentru că facem parte din familii diferite. Am deschis ochii asupra lumii vegheați de grija părinților noștri și, deloc întâmplător, „mama” și „tata” sunt primele cuvinte rostite de fiecare. Ne-am bucurat când am înțeles că avem frați și surori și că nu suntem singuri pe lume. Ne-am câștigat, astfel, primii tovarăși de joacă.

Apoi, în viața noastră au intrat bunicii, părinții părinților noștri. Poveștile minunate în care binele învinge răul le-am ascultat așezați pe genunchii lor, libertatea de a face aproape totdeauna ceea ce vrem de la ei am dobândit-o, răsplata potrivită în fiecare zi, de multe ori doar pentru că îi avem, tot ei ne-au dăruit-o.

Și tot de la ei am primit în dar vacanțele minunate, pline de lumina și bucuria verii, jocurile nesfârșite cu prieteni de vârsta noastră. Și seara târziu, după o zi plină, am răsfoit alături de ei albumul cu fotografii al familiei, din care s-au desprins spre neuitare chipurile strămoșilor noștri.

1. Prezentați-i, în câteva rânduri, pe membrii familiei voastre — frații, părinții și bunicii. Notați vârsta, ocupația (muncitor, țăran, intelectual, pensionar etc.), locul de muncă și domiciliul (oraș sau sat).
2. Căutați în albumul de familie câteva imagini care înfățișează generații diferite, bunici și nepoți, spre exemplu. Stabiliți prin ce se deosebesc în afara vârstei.

Trei generații dintr-o familie din nordul Moldovei, în zi de sărbătoare

Cum să descriem o imagine?

O frumoasă amintire de familie

Glosar de termeni

Arbore genealogic = desen care înfățișează, sub o formă asemănătoare cu aceea a unui arbore, gradul de înruderire a membrilor unei familii.

Glosar = listă de cuvinte însoțite de explicații.

1. Căutați obiecte vechi care aparțin familiei voastre. Aduceți unul la școală și prezentați-l colegilor. Explicați motivul pentru care a fost păstrat până acum.
2. Folosind schema alăturată, alcătuiți arborele genealogic al familiei voastre cel puțin pentru ultimele trei generații (părinți, bunici). Prezentați-l apoi colegilor.
3. Numiți trei motive pentru care Ion Creangă își aduce aminte de mama lui în textul alăturat.
4. Alcătuiți, la rândul vostru, portretul mamei.

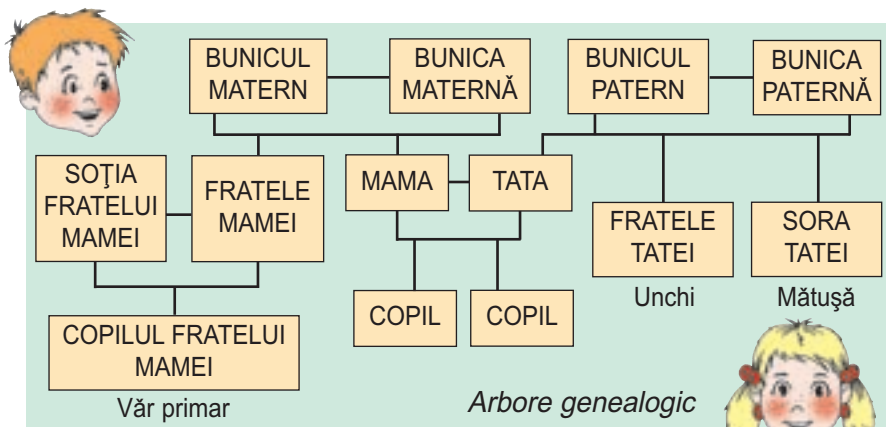
Nu uitați!

- Familia din care facem parte ne deosebește de ceilalți.
- Familia cuprinde, de obicei, trei generații în prezent și multe altele în trecut.

Ați privit adesea, cu mult interes, fotografiile de familie cum este cea alăturată, care înfățișează diferite persoane, uneori înconjurată de obiectele din interiorul unei locuințe. Ca să le putem deosebi, este necesar să le descriem și să le comparăm.

Referitor la persoane, vom începe cu prezentarea hainelor pe care le poartă, a situației în care au fost surprinse (în picioare sau șezând, în grup sau singure), a relației fiecăruia cu celelalte (bărbații nu pot ascunde mândria că sunt susținătorii familiei, femeile sunt înconjurate, de obicei, de copiii pe care îi cresc).

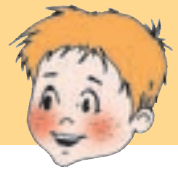
Atunci când suntem înfățișați în viața de fiecare zi (la lucru, la cumpărături, la o petrecere, în vacanță), descrierii persoanelor i se adaugă descrierea locului acțiunii (pe stradă, într-o întreprindere sau în mijlocul naturii) și a timpului corespunzător (în prezent ori într-un trecut mai apropiat sau mai îndepărtat). Aceleași situații sunt valabile și în legătură cu obiectele. Cuptorul încălzit cu lemne, vasele de lut ars și masa cu trei picioare ne arată o bucătărie din trecut, în vreme ce astăzi, într-o încăpere cu aceeași destinație, ne atrag atenția frigiderul, vasele inoxidabile, mixerul și cuptorul cu microunde.

Ion Creangă își amintește cum era mama lui

„Așa era mama pe vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte. Și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat, ea m-a alintat pe când gânguream și mă uitam în ochii ei cu drag. Și sânge din sângele ei am împrumutat; și a vorbi de la dânsa am învățat...”

Sărbători de familie

Nunta și botezul, momente importante în viața unei familii

Glosar de termeni

Botez = ritualul de primire a cuiva printre credincioșii bisericii creștine.

Cristelniță = vas mare, de obicei de forma unei cupe, umplut pe jumătate cu apă, în care preotul cufundă copilul la botez.

Cult = religie, confesiune.

Naș, nașă = persoană care ține copilul în brațe la botez; cei ce îi asistă pe miri la ceremonia religioasă a nunții (nun, nună).

Nuntă = căsătoria și petrecerea care, de regulă, urmează după aceea.

Preot = cel care îndeplinește actele de cult, cum sunt botezul și nunta.

Într-o după-amiază din vara nu demult încheiată, un vânt puternic iscat din senin și o ploaie torențială ne-au gonit de la joacă, la adăpost. În casa încăpătoare de la țară se făcuse întuneric, iar noi, copiii, speriați, ne-am strâns unul în celălalt. Vocea caldă și blândă a bunicii ne-a alungat repede spaima. Albumul de familie ne era la îndemână și, răsfoindu-l încet, am ajuns la o fotografie pe care nu o mai văzusem până atunci: mai multe persoane, în hainele lor cele mai bune, erau așezate în jurul unei mese îmbelșugate.

— Asta a fost la botezul fratelui tău mai mare, mi-a spus bunica. Tatăl tău a invitat la petrecere toate rubedeniile lui și ale mamei tale: unchii și mătușile, frații și surorile, verii mai apropiați sau mai îndepărtați. Deși erau vremuri mai grele ca acum, ne-am străduit să avem de toate și lumea a fost foarte mulțumită. Mi-aduc aminte și astăzi ca de o adevărată sărbătoare. Atunci când micuțul și-a făcut astfel intrarea în lume, am reușit să ne adunăm toți membrii familiei laolaltă.

Semnificația unor nume de botez

Alexandru, Alexandra = cel, cea care ne apără.

Andrei, Andreea = cel, cea care ne ajută.

Bogdan = cel dăruit de Dumnezeu.

Constantin = cel care este puternic.

Grigore = cel care are mintea trează, este activ.

Mircea, Irina = cel, cea care aduce pacea.

1. Descrieți o sărbătoare de familie la care ați participat (numiți persoanele prezente, motivul care le-a reunit, în ce a constat sărbătoarea, cum s-au distrat vârstnicii și cei tineri etc.).
2. Comentați prima imagine. Identificați persoanele care iau parte la ceremonie.
3. Comentați textul lecției și a doua imagine, răspunzând la întrebările ce urmează.
 - a) Cine a participat la botezul amintit în text?
 - b) Ce credeți că se înțelege prin afirmația bunicii: „deși erau vremuri mai grele ca acum, am avut de toate”?
 - c) Alcătuiți un text de 5-10 rânduri despre un botez la care ați participat, folosind cuvintele: *cristelniță, apă sfințită, preot, naș*.

Pregătiri pentru o sărbătoare creștină

În familia noastră, cât și la școală, sărbătorile creștine sunt întâmpinate așa cum se cuvine.

Îmi aduc aminte că anul trecut, cu ajutorul doamnei învățătoare, împreună cu colegii mei de clasă am pregătit câteva cântece și poezii dedicate Nașterii Domnului. Am alcătuit cu ele o mică serbare, pe care am prezentat-o părinților în ziua când am luat vacanță.

Spre bucuria noastră, în Ajunul Crăciunului cerul s-a întunecat pe neașteptate. Fulgi mari de nea au acoperit casele, parcurile și străzile. Spre prânz, la noi, cât și în vecini s-a răspândit mirosul sarmalelor și al cozonacilor. Spre orele serii, am împodobit bradul și l-am așteptat cu emoție pe Moș Crăciun. Iar în noaptea sfântă a Nașterii Mântuitorului am urat cele convenite rudelor și prietenilor.

Lucruri deosebite s-au petrecut și în primăvară, în preajma Paștilor. Atunci, la școală am luat vacanță, dar acasă nu am stat o clipă. Ultimele zile din aprilie le-am petrecut mai mult pe afară. Am curățat și am văruit pomii, am semănat răsaduri în grădina de legume, am strâns și am dat foc gunoiului adunat în timpul iernii. Mama și tata au socotit îndelung și apoi — așa cum se obișnuiește înainte de Paști — am ieșit împreună în oraș ca să îmi înnoiasc hainele. Nici la bucătărie nu a fost liniște. S-au roșit ouă, s-au făcut friptura și drobul de miel, s-au copt cozonacii.

În zilele premergătoare sărbătorii, ne stăpânea dorința de a fi mai buni și așteptarea unei mari bucurii.

1. După ce ați citit textul, povestiți, pe scurt, prin ce s-au deosebit zilele dinaintea Crăciunului de celelalte. Prezentați un fapt deosebit care a avut loc atunci.
2. Prezentați, pe scurt, cum a fost întâmpinată sărbătoarea Paștelui; alegeți din ceea ce v-a povestit Călin 3 momente, în succesiunea lor, care să evidențieze atmosfera premergătoare acestei sărbători. Precizați ce înțeles are pentru voi această mare sărbătoare creștină.
3. Alcătuiți un mic jurnal despre pregătirile din săptămâna dinaintea Paștelui, a Crăciunului, a zilei Sfintei Maria sau a Sfântului Nicolae, în care să notați, pe zile, cum ați întâmpinat această sărbătoare și cum ați participat la desfășurarea evenimentelor din acea zi.

Glosar de termeni

Crăciun = sărbătoarea creștinească a nașterii Domnului.

Onomastică = ziua numelui.

Paști = sărbătoarea creștinească a învierii lui Iisus Hristos.

Sărbătoare = zi de bucurie colectivă pentru aniversarea unui eveniment important (zi națională, ziua de naștere a unei persoane etc.).

Decor festiv pentru masa de Paște

Nu uitați!

- Sărbătorile de familie reușesc rudele apropiate.
- Sărbătorile creștine sunt închinare Mântuitorului, Fecioarei Maria și Sfinților.

Copilăria de ieri

„Joc de copii”,
pictură de Nicolae Tonitza

Copilăria, așa cum o evocă Ion Creangă

„Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată.

Ce-i pasă copilului, când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine... Copilul încălecat pe bățul său gândește că se află călare pe un cal din cei mai strașnici, pe care aleargă cu voie bună... și de cade jos crede că l-a trântit calul, și pe băț își descarcă mânia....”

- Citiți cu atenție textul lui Marin Preda și răspundeți la următoarele întrebări:
 - a) Pentru ce motive și-au trimis părinții copilul la școală?
 - b) De ce băiatul nu putea continua școala în clasa a II-a?
 - c) De ce credeți că tatăl lui, care nu era sărac, refuza să-i cumpere cărțile?

Aproape toată vara mi-am petrecut-o la țară, la bunici. La sfârșitul uneia din ultimele săptămâni de vacanță au venit acolo și părinții mei. După ce ne-am îmbrățișat, bucuroși că ne vedem după mai multă vreme, au urmat fireștile întrebări despre năzbâțiile zilnice.

— *Copiii din ziua de azi nu mai sunt ca cei de altădată, a spus în cele din urmă tata, încurajat de bunicul.*

— *Asta s-o credeți voi. Când veneai și tu în vacanță, cât era ziua de mare te jucai cu ceilalți copii. Tot satul răsuna de larma voastră, a intervenit bunica.*

Tata și-a adus aminte de prietenii lui din sat și de jocurile lor. Cei mai apropiați erau chiar copiii din vecini, Nicu și Ioana. Mai tot timpul îi găseai în vale, unde se adunau și copiii de pe celălalte ulițe. „Hoții” se ascundeau în stufărișuri și erau urmăriți de „vardiști” — cum li se spunea odinioară polițiștilor; când nu mai reușeau să se ascundă, se aruncau în lacul de la marginea satului.

— *Ioana înota foarte bine și cu ajutorul ei am învățat și eu să înot, a încheiat tata.*

- Adresați părinților și bunicilor următoarele întrebări și scrieți în caiete ce v-au răspuns:

- a) Unde v-ați petrecut copilăria ?
- b) Cum arăta școala în care ați urmat primele clase?
- c) Cu cine v-ați împrietenit? Vă mai amintiți o întâmplare petrecută în anii de școală?

Un moment din copilăria scriitorului Marin Preda

„Am fost dat la școală la 8 ani, doar ca să învăț să mă iscălesc. Apoi, asemeni fraților mei mai mari, ar fi urmat să ar pământul și să cresc vite. În primul an abia am trecut clasa, deși m-am trezit cu uimire că învățasem să citesc. Mai departe nu puteam merge, pentru că nu aveam cărți. Mama mi-a dat 5 lei, de care făcuse cu greu rost, să-mi cumpăr măcar „Citirea”.

Dar o „Citire” costa 25 de lei și învățătorul s-a angajat să-mi cumpere de banii pe care-i aveam un maculator.

— Da' taică-tu de ce nu-ți cumpără ce-ți trebuie pentru școală, că nu e sărac.

— Mă mir că mă lasă să vin și așa, darmite să-mi mai cumpere și cărți.”

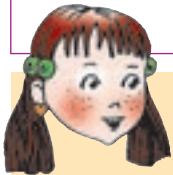
Copilăria de azi

După masa de seară, discuția a continuat.

— Sigur că, și în trecut, și azi, copiii au fost și sunt la fel. Se bucură de fiecare clipă și au aceeași poftă să trăiască și să afle lucruri noi. Numai că vremurile s-au schimbat, a spus tata. Personajele din basme, atât de îndrăgite în trecut, au fost înlocuite cu cele din desenele animate sau din filmele pentru voi. Datorită progreselor tehnice, barierele dintre oamenii aflați în locuri diferite au căzut și, în mod firesc, a crescut dorința de comunicare. Toți copiii învață astăzi, odată cu limba maternă, o limbă străină. Calculatorul și călătoria pe internet îi ajută din ce în ce mai mult să dobândească cunoștințe noi și folositoare.

Școala s-a transformat la rândul ei. Elevul de altă dată era supus voinței dascălului și de multe ori era obligat să învețe ceea ce nu-i era de nici un folos. Astăzi, drepturile sale sunt recunoscute, iar școala trebuie să le respecte.

Inundațiile din vara anului 2005 au afectat multe familii cu copii. În imagine, unul dintre exemplele de solidaritate umană reprodus din ziarele apărute în acele zile.

- Orice copil are dreptul de a-și exprima liber părerea în orice problemă care îl privește, iar părerea lui trebuie să fie luată în considerare cu respect, în funcție de vârsta și gradul său de maturitate.
 - Orice copil are dreptul de a gândi liber, de a avea propria sa religie sub îndrumarea părinților și respectând legile în vigoare.
 - Orice copil are dreptul de a se întâlni cu alți copii, de a participa la întruniri și de a avea grupuri, asociații, cu condiția ca acestea să nu încalce drepturile celorlalți.
- (Din Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată în 1990)

1. Stabiliți cel puțin o deosebire importantă între viața copilului de ieri și cea de azi.
2. Sunteți de acord cu concluziile formulate la rubrica „Nu uitați”? Aveți și alte păreri despre copilăria de azi? Alcătuiți un text scurt cu acest subiect.
3. Referindu-vă la drepturile copilului prezentate mai sus, povestiți colegilor, în clasă, o împrejurare în care v-ați folosit de unul dintre ele. Menționați și reacția adulților în acea împrejurare.

Prima zi de școală

Glosar de termeni

Asociație = grup de persoane constituit în vederea realizării unui obiectiv comun.

Dascăl = învățător, profesor.

Maturitate = aici, cu sensul de seriozitate și responsabilitate.

Solidaritate = faptul de a fi unit de cineva printr-un interes comun.

Nu uitați!

- Mai mult ca altădată, copilăria de azi este influențată de libertatea de care se bucură întreaga societate și de progresele științei și tehnicii.
- Toți copiii au aceleași drepturi pe care societatea noastră e obligată să le respecte.

Vecinii și comunitatea

Case vechi și construcții moderne într-un oraș ca multe altele – Buzău

O localitate așezată la poalele munților – Podul Dâmboviței (jud. Argeș)

Glosar de termeni

Cetate = loc întărit, fortăreață.

Comunitate = totalitatea locuitorilor unui sat, oraș sau unei țări.

A ilumina = a produce și a răspândi lumina artificială.

Monument = sculptură sau construcție care păstrează amintirea unui eveniment sau a unei personalități.

Teritoriu = întindere de pământ delimitată de granițele unui județ, unei regiuni sau unei țări.

Pentru că mai rămăseseră câteva zile bune de vacanță, am bătut la ușa apartamentului vecin și l-am chemat la joacă pe Ionică. Locuim de mai mulți ani în același bloc, părinții noștri s-au împrietenit demult și suntem colegi de școală (e drept, el este cu un an mai mare). Ne ajutam ori de câte ori este nevoie și petrecem mult timp împreună. Mai am și alți prieteni în oraș. Ne simțim bine atunci când ne întâlnim în parc sau la unul dintre noi, ne jucăm, discutăm; de câteva ori am mers cu toții în excursie.

Îmi aduc aminte că odată, ajunși la o cabană, n-am mai putut urca pe munte, drumul fiind acoperit de o cădere de stânci. Am organizat atunci, pe o pajiște înflorită, un meci de fotbal cu alți copii sosiți aici înaintea noastră. După o dispută aprigă între cele două echipe, noi am reușit să câștigăm. Până noaptea târziu ne-am lăudat cu victoria noastră, pentru că o obținusem greu și ni se părea meritată.

1. Comentați imaginile care însoțesc textul. Apoi, descrieți orașul sau satul în care locuiți.
 - a) Dacă locuiți într-un bloc de locuințe, prezentați-vă pe scurt vecinii din apartamentele alăturate.
 - b) Procedați în același fel dacă locuiți la sat, iar în apropiere se află alte gospodării.
2. Sunteți prieteni cu copiii vecinilor voștri? Vă întâlniți la joacă sau la școală? Descrieți două activități la care ați participat împreună.
3. Povestiți o situație în care prezența celorlalți v-a fost de folos, precum și alta în care voi ați sărit în ajutorul celorlalți.
4. Colecționați vederi și fotografii din localitatea de reședință, din prezent și din trecut. Prezentați-le într-o scurtă compunere, folosind cuvintele: *stradă, clădire, drum pietruit (caldarâm), grădină, iluminare, asfalt.*

Primar = reprezentant al populației, ales să conducă, din punct de vedere administrativ, o localitate — comună sau oraș.

Prefect = reprezentant al puterii centrale, numit de aceasta pentru a o reprezenta într-un județ.

Tribunal = instanță care judecă procesele celor învinuiți că au încălcat legile.

O imagine
din centrul
orașului
Târgu-Mureș

Deva – statuia lui Decebal
și ruinele cetății medievale
(construită în secolul al XIII-lea
pentru a apăra zona împotriva
invaziei tătarilor)

Piatra Neamț – blocuri de locuințe
ridicate în preajma bisericii
lui Ștefan cel Mare (sec. XVI)

Nu uitați!

- Oamenii trăiesc împreună într-o comunitate — sate, comune, orașe, județe, țări.
- Apartenența la comunitate este, în general, un motiv de mândrie.
- Comunitatea este condusă de instituții ale statului de drept, alese ori numite (Primăria, Prefectura, Tribunalul etc.).
- Vechimea și importanța unei comunități sunt ilustrate și de monumentele sale (statui, clădiri reprezentative, cetăți).

Ce să facem azi? ne-am întrebat într-o altă zi de vacanță. „Să descoperim orașul în care ne-am născut și din care, de multe ori, nu cunoaștem decât cartierul în care locuim și drumul spre școală”, a răspuns imediat prietena noastră Alina.

Zis și făcut. Ne-am urcat, pe rând, în mai multe autobuze și am parcurs cu ele orașul de la un capăt la celălalt. Ne-au trebuit pentru asta mai multe ore, așa că am căzut cu toții de acord că teritoriul său este întins și foarte bine populat.

Făcând această constatare, ne-am întrebat cine conduce comunitatea și cine veghează la buna ei funcționare? Răspunsurile ni le-au dat câteva clădiri monumentale, cum sunt cele care adăpostesc Primăria sau Tribunalul. Alături, am admirat un grup statuar înfățișând eroi ai revoluției anti-comuniste din 1989.

Peste câteva zile ne-am încheiat plimbarea în fața străvechii cetăți a orașului. Am văzut acolo ruinele unei construcții altădată falnice, iar înăuntru un mic muzeu cu obiecte descoperite de arheologi: unelte, vase, obiecte de podoabă. Am aflat, astfel, că meleagurile noastre au fost locuite de multă vreme și că noi, cei de azi, suntem urmașii celor de odinioară.

1. Alegeți imagini din albumul familiei voastre în care sunt înfățișate locuri, clădiri importante sau preocupări ale oamenilor din orașul/satul de reședință. Prezentați-le colegilor.
2. După ce ați citit textul lecției, precizați cât de întins este teritoriul orașului în care locuiesc prietenii noștri.
3. Încercați să obțineți informații în legătură cu modul în care trebuie alcătuit planul străzilor principale dintr-o localitate sau dintr-un cartier. Indicați clădirile și monumentele din localitatea sau din cartierul vostru care credeți că ar trebui marcate pe un astfel de plan. Puteți să vă motivați alegerea?

Cuprins

<i>Cuvânt înainte către învățători</i>	4
<i>Cuvânt înainte către elevi</i>	5
Familia. Istoricul familiei	6
Cum să descriem o imagine?	7
Sărbători de familie	8
Pregătiri pentru o sărbătoare creștină.	9
Copilăria de ieri	10
Copilăria de azi	11
Vecinii și comunitatea	12
Locuința, ocupațiile, viața cotidiană	14
Geții și grecii	16
O vizită la muzeu	17
Alexandru cel Mare	18
Roma	20
Dacii	22
Românii	23
Decebal	24
Traian	25
Migrațiile. Slavii	26
Românii	27
Galii	28
Carol cel Mare	29
Popoarele vecine	30
Slavii din România	31
Ungurii din România	32
Germanii din România	34
Veneția	36
Marco Polo	37
Curtea de Argeș	38
Dragoș	39
Turcii	40
Mircea cel Bătrân	42
Castelul Huniazilor	44
Vlad Țepeș	45
Ștefan cel Mare	46
Cetățile de scaun de la Târgoviște și Suceava.	48
Constantinopol	49

*Uniforme ale armatei române
la 1877: Dorobanți, Infanteria,
Călărași, Milițiile*

București în mijlocul sec. XIX,
acuarelă de Amadeo Preziosi

Hanul Manuc la 1841
(litografie de epocă)

București văzut
din Dealul Filaret, acuarelă
de C. Popp de Szathmary

Târgul Moșilor,
pictură de Sava Henția

RECAPITULARE:

<i>Cucerirea Daciei de către romani</i>	50
<i>Mari luptători pentru neatârnamare</i>	51
Cristofor Columb	52
Magellan	53
Mihai Viteazul	54
Spătarul Nicolae Milescu	56
Constantin Brâncoveanu	57
Napoleon Bonaparte	58
Avram Iancu	60
Viena	61
Iași	62
Alexandru Ioan Cuza	63
Carol I	64
Capitalele monarhiei – București și...	66
Castelul Peleş	67
Doi călători – Badea Cârțan și Emil Racoviță	68
Cluj	69
Castelul Bran	70
RECAPITULARE:	
<i>Locuri și monumente istorice</i>	71
<i>Călători și expediții</i>	72
<i>Secolul al XIX-lea</i>	73
Regina Maria	74
Ecaterina Teodoroiu	76
Bătălia de la Mărășești	77
România Mare	78
Versailles	79
București, capitala României	80
Mereu tânărul București	81
RECAPITULARE:	
<i>Secolul XX</i>	82
<i>Călătorie în Cosmos</i>	83
Europa unită	84
RECAPITULARE FINALĂ:	
<i>Evenimente și monumente</i>	85
<i>Termeni istorici, personalități</i>	86

ISTORIE

Manual pentru clasa a IV-a

PACHETUL EDUCAȚIONAL
este completat de:

- **Caietul elevului**
- **Mic atlas de istorie a României**
autor: Bogdan Teodorescu
- **Istorie universală. Atlas școlar ilustrat**
autor: Minodora Perovici
- **Istoria României. Atlas școlar ilustrat**
autor: Minodora Perovici

CORINT